

ZUTPHIENS BAROK ENSEMBLE

Toelichting op de concerten op 21 februari (Zuthen) en 22 februari (Rheden) 2015

**Inbeelding en
verbeelding**

ZUTPHIENS BAROK ENSEMBLE
onder leiding van Elin Eriksson

Biber, Muffat, Pepusch en Zelenka
Zaterdag 21 februari 2015, 20.15 uur, Zutphen
St. Elisabethkapel, ingang Tengenagelshoek
Zondag 22 februari 2015, 15.30 uur, Rheden
Dorpskerk, Dorpstraat 51
Vrijwillige bijdrage na het concert

www.zutphensbarokensemble.nl

Inbeelding en verbeelding

Muziek kan je gemoed beïnvloeden. Componisten, musici en zangers gebruiken allerlei foefjes om een bepaalde stemming of emotie op te roepen. In de barok was de muzikale trukendoos vooral gevuld met kennis van de retorica, de redekunst. Bij het spelen van barokmuziek, bij de voordracht van een muzikaal verhaal dus, kun je onderscheid maken tussen inbeelding en verbeelding. Bij inbeelding denk je in je geest of fantasie dat het echt waar is: bij het spelen van een melancholisch Italiaans adagio ben je echt verdrietig en lopen de tranen bij wijze van spreken over je wangen. Bij verbeelding laat je het erop lijken, terwijl je weet dat het niet waar is: je simuleert melancholie bij het spelen van een gevoelige Franse sarabande, met alle voorgeschreven middelen en veel gevoel voor *le bon goût*.

In de **Battalia à 9** van Heinrich Ignaz Franz Biber (1644-1704) beelden wij ons in ten strijde te trekken. Tátá-tá, daar gaan we! Onderweg naar het strijdtoneel horen we in ‘Die liederliche Gesellschaft von allerley Humor’ alom spraakverwarring tussen de leden van een bont legertje huurlingen van verschillende Europese pluimage. We marcheren dapper verder, terwijl er onderweg zelfs nog tijd is voor een dansje en een liedje. Maar uiteindelijk wordt dan toch ‘Die Schlacht’ geleverd, met helaas de trieste uitwerking van al die veldslagen die de geschiedenis kent. Rest ons daarom niets anders dan te eindigen met een Lamento.

De **Sonata da Camera nr. 5** is afkomstig uit de Armonico Tributo van Georg Muffat (1653-1704). Georg Muffat werd geboren in Mègeve in de Savoie. Zijn moeder was Française, maar zijn vader had Schots-Engelse voorouders die ten tijde van koningin Elisabeth I vanwege hun Rooms-Katholieke geloof uitweken naar Frankrijk. Muffat volgde een opleiding in Parijs en werkte in Praag, Wenen, Salzburg en Passau. Muffat en Biber waren twaalf jaar elkaars collega’s aan het hof van aartsbisschop Maximilian Gandolph von Khuenburg van Salzburg. Deze aartsbisschop stelde Muffat in de gelegenheid een studiereis naar Italië te maken. Daar maakte hij onder meer kennis met Arcangelo Corelli en zijn concerti grossi. Ten huize van Corelli gaf de inmiddels negenentwintigjarige Muffat succesvolle concerten met werken uit zijn eigen Armonico Tributo. Op zijn zesendertigste werd Muffat aangesteld door de bisschop van Passau, waar hij op vijftigjarige leeftijd plotseling overleed.

Het **Concerto nr. 6 Opus 8 in F** is afkomstig uit “VI CONCERTS à 2 Flûtes à Bec, 2 Flûtes Traversieres, Hau[t]bois ou Violons & Basse Continue. Composées Par MONSIEUR PEPUSCH, VIIIme OUVRAGE / A AMSTERDAM / Chez Jeanne Roger”. Deze monsieur Pepusch was John Christopher Pepusch (1667-1752), Berlijner van geboorte maar het grootste deel van zijn leven werkzaam in Londen. Tot zijn dertigste had hij een aanstelling aan het hof van Berlijn. Maar toen hij daar zag hoe een officier zonder enige vorm van proces werd geëxecuteerd voelde hij zich genoodzaakt te vluchten. Via Nederland kwam hij in 1700 in Londen terecht, waar hij een succesvol musicus was.

In de **‘Hipocondrie à 7 concertanti’** van de Tsjechische componist en contrabassist Jan Dismas Zelenka (1679-1745) verbeelden wij ons iemand te zijn die zich een ziekte inbeeldt. Mogelijk was de hypochonder in kwestie de ziekelijke kapelmeester Johann David Heinichen in Dresden. Zelenka moest hem vaak vervangen tegen het magere salaris van een gewoon orkestlid, maar zodra opvolging ter sprake kwam was Heinichen telkens weer opgeknapt. Zelenka schreef het werk in 1723. Na het overlijden van Heinichen in 1729 ging de positie van kapelmeester aan Zelenka voorbij. Johann Adolf Hasse bleek de gedoodverfde kandidaat. Een verzoekschrift uit 1733 aan de keurvorst veranderde daar niets aan. Zelenka verkreeg wel in 1735 een officiële aanstelling als kerkmusicus in Dresden, zodat het toch nog een beetje goed kwam met zijn carrière.

Verboom mediations

